

RAPORT ANUAL DE PROGRES
PRIVIND IMPLEMENTAREA PROIECTULUI
„FORTIFICAREA CONTROLULUI HIV ÎN REPUBLICA
MOLDOVA, 2015-2017”
ANUL 2017

Raport elaborat de Centrul pentru Politici și Analize în Sănătate

Str. V. Alecsandri 99/1, MD-2012, Chisinau, Republica Moldova. Tel. 373 22 226343, fax 373 22 226387; e-mail: office@pas.md, www.pas.md

INFORMAȚII GENERALE DESPRE GRANT

Titlul Proiectului:	Fortificarea controlului HIV în Republica Moldova, 2015-2017
Donator:	Fondul Global de Combatere a SIDA, Tuberculozei și Malariei
Numărul grantului:	MDA-H-PAS
Recipientul Principal:	Centrul pentru Politici și Analize în Sănătate (Centrul PAS)
Data demarării proiectului:	01 ianuarie 2015
Data finisării proiectului:	31 decembrie 2017
Valoarea totală a grantului:	8,284,729.00 Euro
Perioada cuprinsă de prezentul raport:	01 ianuarie 2017 – 31 decembrie 2017

ACRONIME ȘI ABREVIERI

APL	Autoritate Publică Locală
AO	Asociație Obștească
BSB	Bărbați care fac sex cu bărbații
CDI	Persoanele care consumă droguri injectabile
CNC	Consiliul național de coordonare a programelor naționale de profilaxie și control al infecției HIV/SIDA, infecțiilor cu transmitere sexuală și control al tuberculozei
CSR	Centru Social Regional
CTV	Consiliere și testare voluntară
DRN	Dispensarul Republican de Narcologie
Fondul Global	Fondul Global de Combattere a SIDA, Tuberculozei și Malariei
FSM	Fundația Soros-Moldova
GTL	Grup Tehnic de Lucru
IDOM	Asociația Obștească „Institutul pentru Drepturile Omului din Moldova”
LSC	Lucrătoarele sexului comercial
M&E	Monitorizare și Evaluare
MMPSF	Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei
MS	Ministerul Sănătății
ONG	Organizație Neguvernamentală
PDI	Peer Driven Intervention
PRR	Program de Reducere a Riscurilor
RR	Reducerea Riscurilor
SDMC	Spitalul Dermatologie și Maladii Comunicabile
TARV	Tratament antiretroviral
TG	Transgender
TSO	Terapie de substituție cu opiacee

CUPRINS

Introducere.....	4
Descrierea generală a Proiectului	6
Sumarul realizărilor proiectului	8
Activitățile implementate și rezultatele	13
OBIECTIVUL I. Sporirea accesului la servicii de prevenire HIV bazate pe dovezi	13
1.1. Programele de prevenire pentru persoanele care consumă droguri injectabile (CDI) și partenerii acestora	13
1.2. Programe de prevenire pentru lucrătoarele sexului comercial și clienții acestora	20
1.3. Programe de prevenire pentru BSB și TG	21
OBIECTIVUL II. Asigurarea accesului universal la servicii comprehensive de tratament, îngrijire și suport HIV	23
2.1. Consiliere și suport psihosocial și aderența la tratament ARV	23
2.2. Studii ca parte a sistemului de Monitorizare și Evaluare	25
OBIECTIVUL III. Consolidarea capacităților comunității și asigurarea sustenabilității programului.	26
3.1. Fortificarea sistemului comunitar	26
3.2. Eliminarea barierelor legale de acces la servicii a PTH și populațiilor cheie afectate.....	29
Indicatorii de performanță ai programului	31
Utilizarea fondurilor	33

Reieșind din povara epidemiei HIV în Moldova și determinanții acesteia, recunoscând progresele vizibile în controlul acestei infecții și eforturile naționale semnificative, dar încă insuficiente pentru a satisface toate necesitățile răspunsului național, Consiliul național de coordonare a Programelor Naționale de profilaxie și control al infecției HIV/SIDA infecțiilor cu transmitere sexuală și control al tuberculozei (CNC TB/SIDA) a depus o Notă de Concept (cerere de finanțare) către Fondul Global de Combatere a SIDA, Tuberculozei și Malariei (Fondul Global) întru susținerea proiectului “Fortificarea controlului HIV în Republica Moldova, 2015-2017” drept suport pentru implementarea Programului Național HIV/SIDA/ITS pentru perioada 2015-2017.

Scopul general al cererii de finanțare este asigurarea unui răspuns național HIV eficient, reducerea prevalenței HIV în rândul populațiilor cheie afectate și reducerea mortalității cauzate de SIDA prin îmbunătățirea accesului populațiilor cheie la serviciile esențiale de prevenire, diagnostic, tratament, îngrijire și suport. Principiile și prioritățile proiectului sunt aliniate cu politicile și recomandările internaționale, inclusiv cele prevăzute în Planul European de Acțiuni în domeniul HIV/SIDA 2012-2015, în noul cadru UNAIDS „Tratament 2015” pentru intensificarea acțiunilor de asigurare cu tratament ARV a 15 milioane de persoane către anul 2015, precum și cu Programul Național de Prevenire și Control HIV/SIDA/ITS. De asemenea, proiectul, este în concordanță cu Strategia și Cadrul Investițional în domeniul HIV și TB al Fondului Global pentru Europa de Est și Asia Centrală 2014-2017. Proiectul este bazat pe lecțiile învățate în implementarea granturilor anterioare finanțate de Fondul Global și pe capacitatea existentă pentru a răspunde deplin lacunelor programatice și financiare existente. Proiectul este parte componentă a Programului Național de prevenire și control HIV/SIDA și implică organizații guvernamentale și non-guvernamentale.

Nota de Concept a Republicii Moldova a fost apreciată de către Fondul Global drept corespunzătoare din punct de vedere tehnic, focalizată strategic și a fost aprobată finanțarea proiectului “Fortificarea controlului HIV în Republica Moldova, 2015-2017” în volum de 11,497,415 Euro. În conformitate cu mecanismul dublu de urmărire al finanțării (Dual tracking finance) instituit de donator și implementat în Republica Moldova începând cu runda 8, resursele financiare ale Fondului Global destinate țării sunt gestionate prin intermediul a doi Recipienți Principali - guvernamental și neguvernamental.

Centrul PAS, organizație independentă, neguvernamentală, necomercială și non-profit, a fost selectat în calitate de Recipient Principal neguvernamental de către CNC în baza unui concurs deschis și transparent pentru Runda 8 și reconfirmat pentru granturile Noului Mecanism de Finanțare. Acordul de grant pentru Proiectul “Fortificarea controlului HIV în Republica Moldova, 2015-2017” (Grant MDA-H-PAS) în mărime de 8,284,729 Euro a fost semnat cu Recipientul Principal –Centrul PAS la 23 octombrie 2014.

În conformitate cu Nota de Concept pentru Noul Mecanism de Finanțare și acordul de grant, au fost contractați doi Sub-recipienti pentru implementarea anumitor componente ale proiectului, și anume:

- Fundația Soros-Moldova
- Asociația Obștească ” Inițiativa Pozitivă”.

Activitățile proiectului sunt implementate de comun cu Sub-recipientii și sub-subrecipientii în strânsă colaborare cu CNC TB/SIDA, Ministerul Sănătății, IMSP Spitalul de Dermatologie și Maladii Comunicabile, Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei, Ministerul Justiției, instituțiile din subordinea ministerelor, autoritățile publice locale, Oficiile UNAIDS și OMS din Moldova, organizațiile neguvernamentale active în domeniul HIV/SIDA și comunitățile populațiilor cheie afectate.

Contextul și Raționamentul Proiectului

Republica Moldova (populație totală de 4.1 mil., inclusiv regiunea Transnistria, cu o populație de 0,52 mil.) este caracterizată de o epidemie concentrată a infecției HIV în grupurile cu risc sporit de infectare. Către finele anului 2015, numărul total de cazuri noi HIV înregistrate în țară (inclusiv Transnistria) a atins cifra de 10213, cu aproximativ 800 de cazuri noi HIV înregistrate anual în perioada 2012-2015. Incidența și prevalența HIV sunt apreciate drept stabile, cu o prevalență în populația generală mai mică de 1%. Transnistria este regiunea cea mai afectată, cu incidența HIV de 3 ori mai înaltă decât în restul Moldovei (47,79 cazuri la 100.000 populație în regiunea Transnistria, față de 16,15 cazuri la 100.000 populație în restul Moldovei în 2015).

CDI reprezintă grupul cel mai afectat, dar o evoluție îngrijorătoare are prevalența de peste 5% în rândul bărbaților care practică sex cu bărbați. Potrivit Studiului Bio-Comportamental integrat (IBBS) din 2012/2013, prevalența HIV în rândul CDI a fost estimată la 8,5% în Chișinău, capitala țării, comparativ cu 16,4% în 2009, și 41% în Bălți, al doilea oraș ca mărime, comparativ cu 39,8% în 2009; prevalența HIV în rândul lucrătoarelor sexului comercial (LSC) a fost estimată la 11,6% în Chișinău, comparativ cu 6,9% în 2010 și 21,5% în Bălți, comparativ cu 24,7% în 2010; prevalența HIV în rândul bărbaților care fac sex cu bărbați era de 5,4% în Chișinău, comparativ cu 2% în 2010 și 8,2% în Bălți, comparativ cu mai puțin de 1% în 2010.

Actualmente, acoperirea cu tratament antiretroviral este asigurată tuturor pacienților care corespund criteriilor de includere în tratament și rata de acoperire constituie 17,7% din numărul estimat de persoane infectate cu HIV și 55% din persoanele aflate în supraveghere medicală. Legătura între elementele ciclului de îngrijire a unui pacient cu HIV, conform ghidurilor Organizației Mondiale a Sănătății, realizată în anul 2014, atestă că doar 40% din numărul estimat al persoanelor infectate cu HIV au fost diagnosticate, 45% din cei diagnosticați sunt înrolați în tratament antiretroviral și 76% au supresie virală. Aproape 40% din cazurile noi de infecție cu HIV sunt depistate în stadii avansate de infecție, indicând necesitatea de sporire a depistării timpurii, inclusiv îmbunătățirea accesului populațiilor cheie afectate și partenerilor acestora la serviciile de testare și fortificarea mecanismelor de referire între serviciile comunitare și serviciile medicale.

Scopul și obiectivele proiectului:

Scopul: susținerea unui răspuns eficient la HIV în Republica Moldova în vederea reducerii prevalenței în rândul populațiilor cheie afectate și mortalității cauzate de SIDA, prin îmbunătățirea accesului populațiilor cheie afectate la servicii esențiale de prevenire, diagnostic, tratament, îngrijire și suport.

Obiectivele:

- Sporirea accesului la servicii de prevenire HIV bazate pe dovezi;
- Asigurarea accesului universal la servicii comprehensive de tratament, îngrijire și suport HIV;
- Consolidarea capacităților comunității și asigurarea sustenabilității programului.

Direcțiile principale de activitate sunt:

- Oferirea serviciilor de prevenire pentru CDI și partenerii lor:
 - Programele de schimb de seringi ca parte a programelor de prevenire pentru CDI și partenerii lor;
 - Terapia de substituție cu opiacee și alte tratamente pentru dependența de droguri, ca parte a programelor pentru CDI și partenerii lor;
- Oferirea serviciilor de prevenire pentru LSC și clienții lor:
 - Schimbare de comportament ca parte a programelor de prevenire pentru LSC și clienții lor;
- Oferirea serviciilor de prevenire pentru BSB și persoanelor transgender:
 - Schimbare de comportament ca parte a programelor pentru BSB și transsexuali;
- Asigurarea accesului la tratament ARV, îngrijire, suport și monitorizare:
 - Aderența la tratament;
 - Consiliere și sprijin psihosocial;
- Consolidarea Sistemului Informațional de Sănătate și M&E:
 - Studii IBBS;
- Asigurarea consolidării sistemului comunitar:
 - Consolidarea capacităților instituționale, planificare și dezvoltare de leadership în sectorul comunitar;
 - Advocacy pentru răspunderea socială;
- Eliminarea barierelor legale de acces la servicii a PTH și populațiilor cheie afectate:
 - Servicii de asistență juridică și competență juridică;
 - Monitorizarea drepturilor legale bazată pe comunitate.

Grupurile țintă directe ale acestui proiect sunt:

- Consumatorii de droguri injectabile și partenerii lor;
- Lucrătoarele sexului comercial;
- Bărbații care practică sex cu bărbați și persoanele transgender;
- Persoanele care trăiesc cu HIV (PTHIV).

SUMARUL REALIZĂRIILOR PROIECTULUI

Pentru atingerea obiectivelor proiectului, Recipientul Principal Centrul PAS este responsabil pentru implementarea componentelor legate de prevenirea HIV în rândul populațiilor cheie afectate (CDI, LSC, MSM), asistența PTH și suportul pentru aderența la tratamentul ARV, consolidarea sistemului comunitar, asistența juridică pentru PTH și populațiile cheie, evaluarea programelor de prevenire (IBBS).

Programele de prevenire HIV în rândul populațiilor cheie

Pe parcursul anului 2017, **programele de prevenire HIV în rândul CDI și partenerilor lor** au fost implementate în 30 localități din sectorul civil și în 18 instituții penitenciare de pe ambele maluri ale râului Nistru prin intermediul a 10 ONG-uri și Departamentului Instituțiilor Penitenciare. Pe parcursul perioadei de raportare au beneficiat de servicii comprehensive de prevenire dintre care unul obligatoriu este distribuirea de seringi 15,431 CDI. Începând cu anul 2015 pachetul comprehensiv de servicii de prevenire care include schimbul de seringi, distribuirea de prezervative, informare, comunicare, educare, consiliere pentru testare la HIV, hepatite, ITS, referirea la ARV și TSO a fost extins cu servicii noi: testarea comunitară, oferirea serviciilor gender specifice, managementul supradozelor, eliberarea Naloxonei, intervenții de tip PDI, asistență juridică, diversificarea modalității de acordare a serviciilor de prevenire prin rețele de farmacii, apropierea serviciilor de beneficiar prin instituirea unităților mobile care au început activitatea în teren în ianuarie 2017. Aceste servicii au continuat să fie implementate și pe parcursul anului 2017.

Un alt serviciu din complexul de servicii de reducere a riscurilor pentru CDI este **tratatamentul de substituție cu opiacee** care include și componentul de suport psihosocial acordat de către organizațiile neguvernamentale. În perioada de raportare, serviciul de TSO a fost disponibil în 9 localități din țară și în 13 instituții penitenciare, fiind extins în alte două localități pe parcursul anului 2017- Fălești și Rezina. La 31 decembrie 2017 se aflau în TSO 497 pacienți dintre care 93,15% au fost acoperiți cu servicii comprehensive psihosociale. Pe parcursul perioadei de raportare au fost înrolate 131 persoane noi, dintre ei 82% au beneficiat de servicii de suport psihosocial. Retenția în tratament de 6 luni și mai mult calculată la 31 decembrie 2017 pe cohorta din ianuarie - iunie 2017 este de 63%. Pe parcursul perioadei de raportare au beneficiat de eliberarea Metadonei la domiciliu 107 persoane.

În cadrul componentului de asigurare a durabilității programului prin fortificarea colaborărilor intersectoriale și dezvoltarea cadrelor/mecanismelor necesare, pe parcursul anului 2017 a fost acordat suport tehnic Departamentului Instituțiilor Penitenciare pentru estimarea numărului de deținuți CDI - beneficiari ai programelor de reducere în penitenciare. Mărimea estimată a grupului de deținuți CDI pe parcursul anului este 1940 , dintre care 1890 sunt beneficiari ai programelor de reducere a riscurilor.

În scopul creșterii capacităților specialiștilor care activează în cadrul programului de tratament de substituție cu opiacee în Moldova (în sectorul civil și penitenciare), în perioada raportată a fost realizată o instruire comprehensivă privind tratamentul de substituție cu opiacee, inclusiv diversificarea tratamentului cu Buprenorfină cu asistență externă la care au participat 56 persoane.

În conformitate cu planul de lucru elaborat ca urmare a evaluării serviciului de tratament de substituție cu opiacee, în perioada de raportare a fost actualizat Protocolul clinic național privind tratamentul de substituție cu opiacee. Unul din obiectivele actualizării protocolului este introducerea tratamentului cu Buprenorfină ca alternativă pentru preparatul Metadona. Protocolul revizuit a fost aprobat în ianuarie 2018.

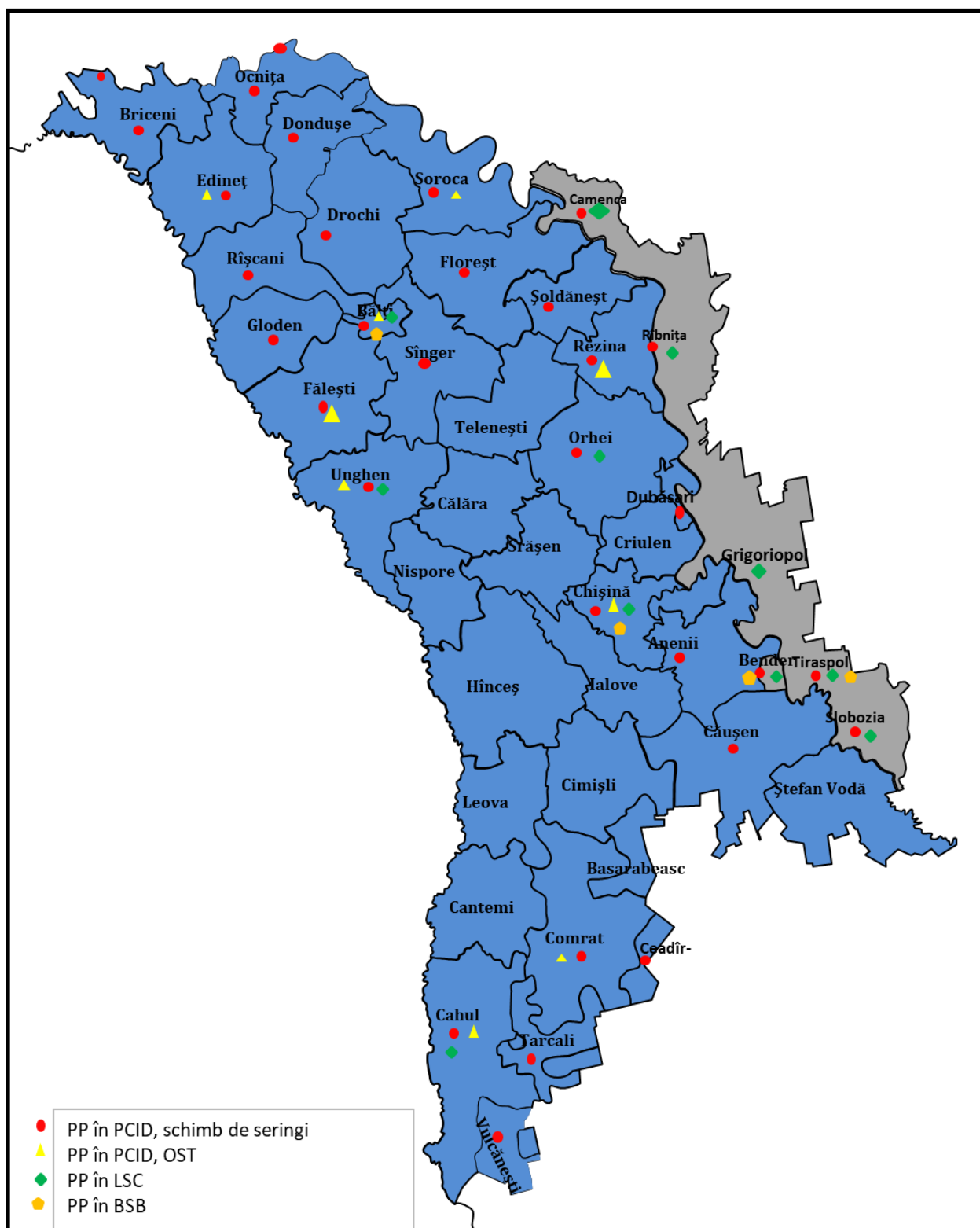
În scopul asigurării sustenabilității serviciului de tratament de substituție cu opiacee după reducerea finanțării din partea Fondului Global, în noiembrie 2017 au fost organizate două vizite de studiu în Georgia la care au participat 24 persoane, medicii narcologi din punctele de TSO, directorii instituțiilor respective, reprezentanți ai Companiei Naționale de Asigurări în Medicină și reprezentanți din organizațiile neguvernamentale care oferă suport psihosocial persoanelor aflate în tratament de substituție cu opiacee unde s-au familiarizat cu experiența Georgiei de trecerea la finanțare din surse domestice după plecarea Fondului Global din țară.

Pe parcursul anului 2017, **programele de prevenire în rândul LSC** au fost implementate în 12 localități din țară de către 6 ONG-uri. În trei localități serviciile de prevenire au fost extinse la începutul anului 2017. Pe parcursul perioadei de raportare, 5,620 LSC au beneficiat de cel puțin de două servicii (din care unul obligatoriu este prezervativul). A fost păstrată abordarea comprehensivă de acordare a serviciilor: distribuire liberă de prezervative, informare, comunicare și educare, consiliere pentru reducerea riscurilor, educație de la egal la egal, referirea pentru asistență medicală, inclusiv testarea și consilierea la HIV, testarea comunitară, managementul infecțiilor cu transmitere sexuală.

Programele de prevenire în rândul BSB au fost implementate pe parcursul anului 2017 de organizația GenderDoc-M în 4 localități de pe ambele maluri ale Nistrului: Chișinău, Bălți, Tiraspol și Bender. Pe parcursul perioadei de raportare au beneficiat de cel puțin de două servicii (din care unul obligatoriu este prezervativul sau lubrifiantul) 3,636 BSB. Pachetul comprehensiv de servicii oferit beneficiarilor în perioada de raportare a inclus: distribuire de prezervative inclusiv cu rezistență sporită și lubrifianți, consiliere de la egal la egal, informare, educare și comunicare, instruiri și consiliere pentru părinții LGBT și pentru beneficiari, testarea comunitară, consilierea pentru testarea la HIV, ITS, hepatite, intervenții de tip PDI, activități de informare în sistemul penitenciar.

Pentru creșterea accesului grupurilor cu risc sporit de infectare HIV la servicii de consiliere și testare la HIV pe parcursul anului 2017 ONG-urile implicate în oferirea serviciilor de prevenire au testat, cu utilizarea testelor rapide pe salivă, 4,258 persoane dintre care 74 au avut testul preliminar pozitiv și dintre ei 53 au ajuns în sistemul medical pentru teste de confirmare.

Distribuția teritorială a serviciilor de prevenire pentru grupurile cheie este relatată în figura de mai jos:

Tratament, îngrijire și suport pentru PTH

Pentru asigurarea înrolării și menținerii în supraveghere medicală, inclusiv aderența la tratamentul ARV și în vederea asigurării suportului psihosocial pentru a îmbunătăți calitatea vieții persoanelor care trăiesc cu HIV, 4 Centre Sociale Regionale și-au continuat activitatea sub egida Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției sociale împreună cu

autoritățile publice locale. Pacienții din toate localitățile din țară au fost asistați prin procedura managementului de caz. În acest scop CSR colaborează cu 9 ONG-uri locale care oferă sprijin suplimentar și implementează activități cu lucrătorii în teren în special în localitățile neacoperite de centrele sociale. În perioada de raportare au fost acoperite cu servicii de suport psihosocial 4,425 persoane care trăiesc cu HIV. În baza procedurii managementului de caz au fost deschise 3,272 cazuri pentru PTH. În scopul creșterii calității serviciilor și durabilității lor, în perioada de raportare au fost oferite și servicii de îngrijire paliativă persoanelor cu HIV/SIDA în mun. Chișinău și Bălți. Pe parcursul anului 2017 au fost acoperite cu servicii de îngrijiri paliative 126 persoane.

Studii ca parte a sistemului de monitorizare și evaluare

Pe parcursul perioadei de raportare a fost finalizată colectarea de date în cadrul Studiului integrat de supraveghere bio-comportamentală în rândul populației cheie (IBBS), au fost prelucrate datele și introduse în baza de date, s-a efectuat analiza statistică a datelor și elaborat raportul studiului. În concordanță cu datele studiului au fost prezentate și rezultatele cercetării calitative în rândul grupurilor cu risc sporit de infectare HIV. În cadrul componentului de asigurare a durabilității programului prin fortificarea colaborărilor intersectoriale și dezvoltarea cadrelor/mecanismelor necesare, în perioada de raportare a fost efectuată estimarea mărimii populațiilor cheie.

Consolidarea sistemului comunitar

Activitățile pentru acest component sunt orientate spre dezvoltarea rolului și consolidarea capacităților reprezentanților populațiilor cheie afectate și a comunităților, organizațiilor și rețelelor comunitare în planificarea, livrarea, monitorizarea și evaluarea serviciilor și activităților. În acest scop, reprezentanți ai comunității au fost susținuți pentru participare la instruiți, vizite de studiu, conferințe, etc.

În perioada de raportare au fost organizate 4 campanii sociale de informare în contextul zilelor comemorative cu anumite tematici: „Zero discriminare” în contextul zilei internaționale cu același nume; ”Să învingem SIDA împreună!”, prilejuită Zilei Internaționale de comemorare a persoanelor decedate de SIDA; „Împreună pentru viață” cu ocazia “Zilei Mondiale de Luptă cu Abuzul și Traficul ilicit de droguri” și „Te privește! Privește pe fiecare!”, cu sloganul „Să învingem SIDA împreună!”, prilejuită Zilei Mondiale de Combatere a SIDA. Totodată în perioada de raportare au fost organizate 26 întâlniri de advocacy și pledoarie în diverse contexte. În scopul fortificării comunitare, în perioada de raportare au fost organizate 38 ședințe cu reprezentanții comunității CDI.

În scopul fortificării capacităților sub-recipientului responsabil de componenta fortificării sistemului comunitar și eliminarea barierelor legale pentru acces la servicii a grupurilor cheie și în baza planului de dezvoltare elaborat în primul an de proiect a fost efectuat auditul organizațional independent.

Pentru a crește capacitatea Rețelei Naționale în domeniul Reducerii Riscurilor și pentru sporirea angajamentului instituțiilor publice în susținerea programelor de reducere a riscurilor, UORN a dezvoltat Centrul de Resurse în Reducerea Riscurilor. În perioada de raportare, Centrul de Resurse a continuat să dezvolte curricula pentru reducerea riscurilor, să completeze biblioteca în domeniul reducerii riscurilor, să perfecționeze și să completeze site-ul unde se găsesc resurse pentru dezvoltare în domeniul reducerii riscurilor, a elaborat materiale pentru promovarea reducerii riscurilor. În același timp a oferit instruiți pentru organizațiile membre, servicii de consultanță, asistență tehnică specifică pentru aceleași organizații. În scopul fortificării Centrului în calitate de resursă pentru organizațiile

neguvernamentale au fost organizate instruirii de ToT în domeniile: „Prevenirea universală”, „Viața cu HIV” cât și pentru colaboratorii IGP privind dezvoltarea potențialului IGP cu dezvoltarea curriculelor respective.

Pe parcursul anului 2017, cinci avocați au oferit asistență juridică gratuită persoanelor care trăiesc cu HIV/SIDA, familiilor acestora și populațiilor cheie (CDI, LSC, BSB) și au asigurat litigarea strategică a cazurilor de încălcare a drepturilor. Scopul acestei activități este de a îmbunătăți competențele juridice ale populațiilor cheie și a le oferi sprijin juridic direct. Asistența solicitată din partea beneficiarilor ține de probleme de ordin legal, civil (inclusiv divulgarea statutului HIV), administrativ. Pe parcursul perioadei de raportare au fost consultate în total 390 persoane, printre care: persoane infectate cu HIV, CDI activi, LSC, lucrători sociali din cadrul CSR, ONG-uri specializate care prestează servicii psihosociale pentru PTHIV și CDI. În cadrul programului de litigare, în perioada de raportare au fost preluate 22 cazuri de încălcare a drepturilor beneficiarilor proiectului, 4 cazuri au fost finalizate, iar restul 18 sunt în derulare.

ACTIVITĂȚILE IMPLEMENTATE ȘI REZULTATELE

OBIECTIVUL 1. SPORIREA ACCESULUI LA SERVICII DE PREVENIRE HIV BAZATE PE DOVEZI

Activitățile din cadrul acestui obiectiv se axează pe asigurarea unui pachet comprehensiv de servicii, care răspund necesităților populațiilor cheie din sectorul civil și cel penitenciar, bazate pe implicarea comunității și care și-au demonstrat eficiența și impactul la nivel național și internațional.

Astfel, pentru sporirea accesului la servicii de prevenire HIV pentru populațiile cheie (CDI, LSC, BSB), activitățile implementate au fost cele istorice, care și-au dovedit eficiența, cât și activități inovative pentru țara noastră, care au fost grupate după cum urmează:

1.1. PROGRAMELE DE PREVENIRE PENTRU PERSOANELE CARE CONSUMĂ DROGURI INJECTABILE (CDI) ȘI PARTENERII ACESTORA

Pentru a reduce consecințele negative asociate consumului de droguri injectabile și a spori accesul CDI la servicii de prevenire a infecției HIV, hepatitelor virale, ITS, sunt implementate mai multe tipuri de intervenții bazate pe dovezi științifice, care sunt descrise mai jos.

1.1.1. Programele de schimb de seringi ca parte a programelor de prevenire pentru CDI și partenerii lor

Programele de Reducere a Riscurilor sau schimb de seringi sunt implementate pe ambele maluri ale Nistrului și în toate instituțiile penitenciare de pe malul drept și malul stâng. Pachetul de servicii acordate includ și serviciile gender specifice pentru femei și adolescenți, managementul supradozajilor, eliberarea Naloxonei și diversificarea modalității de acordare a serviciilor de prevenire: la punctul de schimb de seringi, prin intermediul lucrătorilor în teren, prin rețeaua de farmacii, prin intermediul unităților mobile. Aceste servicii au fost realizate exclusiv din sursele Fondului Global.

Serviciile oferite în cadrul proiectului

- schimbul de seringi (la punctul de schimb de seringi, prin intermediul lucrătorilor în teren, prin farmacii, unități mobile);
- distribuirea de prezervative (la punctul de schimb de seringi, prin intermediul lucrătorilor în teren, prin farmacii, unități mobile);
- informarea, educarea și consilierea de la egal la egal (la punctul de schimb de seringi, prin intermediul lucrătorilor în teren, prin farmacii, unități mobile);
- distribuirea materialelor informaționale;
- organizarea grupurilor de suport reciproc;
- consilierea și referirea la CTV pentru HIV și hepatite;
- testarea comunitară cu utilizarea testelor rapide la HIV și acompaniere la instituțiile medicale de profil pentru confirmarea diagnosticului și încadrarea în tratament la necesitate;
- consilierea, referirea și însoțirea la tratament de substituție cu opiacee;
- consilierea, referirea și însoțirea la servicii medicale specifice pentru hepatite, TB, ITS, ARV;
- activităților de instruire în vederea reducerii riscurilor pentru CDI și pentru partenerii lor sexuali pentru adoptarea comportamentelor fără risc - folosirea echipamentului steril de injectare și utilizarea de prezervativ;

- profilaxia supradozărilor;
- eliberarea Naloxonei;
- servicii gender-specifice, inclusiv consultații medicale, investigații și tratament;
- consiliere juridică;
- consiliere psihologică;
- consiliere pentru asistență socială.

Toate activitățile sunt implementate în sectorul civil și în instituțiile penitenciare.

Aria de acoperire

Programele de prevenire pentru CDI sunt implementate în sectorul civil și sectorul penitenciar, inclusiv regiunea transnistreană și sunt acoperite 30 localități după cum urmează: Chișinău, Bălți, Ungheni, Glodeni, Sîngerei, Fălești, Căușeni, Orhei, Rezina, Șoldănești, Dondușeni, Rîșcani, Edineț, Otaci, Ocnița, Briceni, Soroca, Florești, Drochia, Camenca, Tiraspol, Slobozia, Bender, Rîbnița, Anenii Noi, Comrat, Cahul, Ceadâr Lunga, Vulcănești și Lipcani. În sectorul penitenciar activitățile de profilaxie HIV pentru CDI sunt implementate în 18 instituții penitenciare din țară (Taraclia, Leova, Cricova - 2 penitenciare, Soroca, Rusca, Pruncul, Bălți, Chișinău, Rezina, Brănești, Bender - 2 penitenciare Lipcani și Cahul), inclusiv 3 din regiunea transnistreană (УИИ 1 – Grigoriopol s. Glinoe, УИИ 2 și УИИ 3 – Tiraspol).

Organizațiile implicate

Programele de prevenire pentru CDI sunt oferite prin intermediul a 9 organizații neguvernamentale: 6 pe malul drept, 3 pe malul stâng și Departamentul Instituțiilor Penitenciare al Ministerului Justiției al Republicii Moldova în baza a 10 proiecte. Tabelul de mai jos prezintă organizațiile implementatoare și teritoriile acoperite de fiecare organizație:

Organizații implementatoare	Teritorii acoperite
ONG "Tinerii pentru Dreptul la Viață", Bălți	Bălți, Ungheni, Fălești
ONG "Pentru Prezent și Viitor", Chișinău	Chișinău și suburbiile Chișinăului, Căușeni
ONG CERT "Adolescentul", Orhei	Orhei, Rezina, Șoldănești
ONG "Tinerele Femei Cernoleuca", Dondușeni	Dondușeni, Rîșcani, Edineț, Otaci, Ocnița, Tîrnova, Briceni, Soroca, Florești, Drochia, Camenca și Lipcani
ONG "Inițiativa Pozitivă", Chișinău	mun. Chișinău, Anenii Noi,
Departamentul Instituțiilor Penitenciare	Taraclia, Leova, Cricova - 2 penitenciare, Soroca, Rusca, Pruncul, Bălți, Chișinău, Rezina, Brănești, Bender - 2 penitenciare, Lipcani și Cahul
ONG "Zdorovoie Buduscee", Tiraspol	Tiraspol, Slobozia, Bender
ONG "Trinity", Rîbnița	Rîbnița, Dubăsari și Camenca
ONG Parteneriat Necomercial "Programe Medico-Sociale", Bender	DIP 1 Grigoriopol, DIP 2, DIP 3 – Tiraspol
ONG "PAS cu PAS", Cahul	Cahul, Comrat, Vulcănești, Ceadâr-Lunga și Taraclia

Principalele rezultate

- 15,431 CDI (sectorul penitenciar – 1,565 persoane și în sectorul civil – 13,866 persoane dezagregate în bărbați – 10,805, femei – 3,061; Vârsta <25 –1,981, 25+ – 11,885) au primit cel puțin două servicii, unul din care a fost schimbul de seringi;
- 2,931,429 seringi distribuite;
- 595,719 prezervative distribuite;
- 93,041 materiale informaționale distribuite;
- 1,268 CDI instruiți în prevenirea supradozărilor;
- 1,732 CDI au primit 4,065 fiole de Naloxonă pentru prevenirea supradozelor
- 1,084 femei CDI instruite în activități gender specifice;

În perioada de raportare, pachetul de servicii de prevenire comprehensive pentru CDI a inclus activitățile noi introduse în 2015 (gender specifice, prevenirea supradozelor, asistență juridică, testare comunitară) și diversificarea modalității de prestare a serviciilor (prin intermediul farmaciilor, intervenții de tip PDI, prin intermediul serviciilor mobile).

Asigurarea serviciilor de Reducere a Riscurilor prin rețeaua de farmacii. Pe parcursul anului 2017, ONG "Tinerii pentru Dreptul la Viață", filiala Bălți a continuat implementarea activităților în 4 farmacii: Farmacia nr. 4 (din cadrul CMF nr.6), Farmacia nr.2 (din cadrul CMF nr.2), Farmacia nr. 1, (din cadrul CMF nr. 1) și Farmacia FARMINA. În perioada anului 2017 au beneficiat de schimb de seringi prin intermediul farmaciilor 429 persoane, au fost distribuite 28,743 seringi, 29,005 șervețele îmbibate cu alcool și 2,640 prezervative.

Pe parcursul trimestrului patru al anului 2017 ONG „Inițiativa Pozitivă a inițiat prestarea serviciilor de reducere a riscurilor prin intermediul farmaciilor în municipiul Chișinău. Pe parcursul lunilor octombrie - decembrie 2017, 103 persoane au beneficiat de schimb de seringi prin intermediul farmaciilor, au fost distribuite 6,514 seringi, 6,583 șervețele îmbibate cu alcool și 3,882 prezervative.

Schimbul/distribuirea de seringi, șervețele îmbibate cu alcool, prezervative, dezinfectanți și materiale informative se realizează în farmacie, în mod gratuit la prezentarea cartelei beneficiarului PRR.

Asigurarea managementului supradozărilor. În scopul prevenirii cazurilor de supradozare și pentru asigurarea asistenței primare în astfel de situații, pe parcursul anului 2017, au fost instruiți în domeniul prevenirii supradozărilor 1,268 CDI. În perioada de raportare au fost distribuite 4,065 fiole cu Naloxonă pentru 1,732 CDI instruiți în domeniul prevenirii supradozării.

Activitățile specifice gender orientate pentru femeile CDI. Pentru a facilita accesul femeilor CDI la servicii de prevenire au fost implementate activități adaptate necesităților femeilor: 1,084 femei au beneficiat de sesiuni de informare cu privire la sănătatea reproductivă, prevenirea violenței, prevenirea și managementul supradozărilor, suport și asistență în timpul sarcinii, servicii de babysitting pe perioada în care femeile se implică în activități sau beneficiază de serviciile de reducere a riscurilor. În cadrul acestor activități se oferă suport pentru unele necesități legate de sănătate prezentate de către femeile CDI (consultații medicale, proceduri de diagnostic, tratament).

Oferirea serviciilor de Reducere a Riscurilor prin unități mobile. În scopul apropiării serviciilor de prevenire de grupurile țintă (PCDI, LSC, BSB) și pentru a mări accesul la aceste servicii a fost instituit serviciul de reducere a riscurilor prin ambulatorii mobile care

a început activitatea în teren în ianuarie 2017. În perioada raportată au fost acoperite localitățile: Chișinău, Bălți, Fălești, Ungheni, Sîngerei, Glodeni, Edineț, Dondușeni, Căușeni, Soroca, Florești, Drochia, Rîșcani, Briceni, Cahul, Comrat, Orhei, Rezina și Șoldănești. Începând cu trimestrul IV serviciile de prevenire mobile au început activitatea în regiunea de est a țării. Pe parcursul lunilor noiembrie – decembrie au fost acoperite cu servicii localitățile Tiraspol, Rîbnița, Bender, Dubăsari, Camenca, Grigoriopol și Slobozia.

Pe parcursul anului 2017 au beneficiat de servicii de reducere a riscurilor prin ambulatorii mobile 2,932 persoane (inclusiv 237 pe malul stâng), dintre care 2,080 CDI (inclusiv 157 pe malul stâng), 619 LSC (inclusiv 69 pe malul stâng) și 233 BSB (inclusiv 11 pe malul stâng). Prin aplicarea testelor rapide pe sânge au fost testate 2,613 persoane la HIV/Sifilis (test combinat) și 2,162 persoane la hepatita virală C. Testul la HIV a rezultat pozitiv în 4,13% cazuri dintre care doar 28,7% erau persoane care nu-și cunoșteau statutul HIV pozitiv. 58% dintre ei au ajuns în supraveghere medicală până la sfârșitul anului. Sifilisul a rezultat pozitiv în 2,56% iar HVC în 27,65 %.

1.1.2. Terapia de substituție cu opiacee ca parte a programelor pentru CDI și partenerii lor

Tratamentul de substituție cu opiacee (TSO) este implementat în 9 localități din sectorul civil și 13 instituții penitenciare de pe malul drept. Pe parcursul anului 2017 au fost deschise puncte de oferire a TSO în alte două localități: Fălești și Rezina. Programul de TSO este implementat prin realizarea unei sinergii de colaborare a sectorului guvernamental cu cel neguvernamental. Dispensarul Republican de Narcologie împreună cu alte instituții medicale asigură implementarea componentei medicale, iar organizațiile neguvernamentale implicate completează cu servicii psiho-sociale și de suport pentru creșterea aderenței la tratament. Pe parcursul perioadei de raportare acoperirea financiară a acestor servicii a fost asigurată în cea mai mare măsură din sursele Fondului Global, dar menționăm și implicarea resurselor domestice – CNAM a acoperit cu servicii medicale TSO (consultare, examinări medicale) în baza poliței de asigurare medicală 34 CDI.

Serviciile oferite în cadrul componentului TSO

- terapia de substituție cu opiacee (diagnosticarea, examinările medicale, oferirea tratamentului și monitorizarea stării de sănătate pe parcursul tratamentului).
- suport psiho-social acordat de organizațiile neguvernamentale include:
 - consiliere de la egal la egal;
 - consultațiile psihologului;
 - consultațiile asistentului social;
 - consultație juridică;
 - grupurile de ajutor reciproc și sprijin social;
 - consilierea pentru testare la HIV, hepatite, TB, ITS;
 - referirea și însoțirea la servicii specializate (ARV, TB, alți specialiști după necesitate).
- eliberarea metadonei la domiciliu (supravegheată de medicul specialist și de lucrătorul social din ONG).

Aria de acoperire

În perioada de raportare serviciul TSO a fost disponibil în 9 localități din sectorul civil: Chișinău cu trei puncte de distribuție, Bălți, Comrat, Cahul, Ungheni, Edineț, Soroca, Fălești,

Rezina și în 13 instituții din sistemul penitenciar (P1 Taraclia, P3 Leova, P4 Cricova, P5 Cahul, P6 Soroca, P7 Rusca, P9 Pruncul, P11 Bălți, P 13 Chișinău, P15 Cricova, P16 Pruncul, P17 Rezina, P18 Brănești).

Organizațiile implicate

Serviciul de TSO este oferit doar pe malul drept prin intermediul Dispensarului Republican de Narcologie, care are și mandat de instituție coordonatoare a serviciului de TSO și oferă suport metodologic și supervizează serviciul și instituțiile medicale raionale din teritoriile unde serviciul este disponibil, care este complementat cu suport psihosocial acordat de către organizațiile neguvernamentale. Tabelul de mai jos prezintă organizațiile implementatoare medicale și neguvernamentale și teritoriile acoperite de fiecare organizație:

Teritorii acoperite	Instituții medicale - TSO	ONG - suport psiho-social
Municipiul Chișinău- 3 puncte OST	Dispensarul Republican de Narcologie	ONG Inițiativa Pozitivă, Chișinău
Ungheni – 1 punct OST	SR Ungheni	
Rezina – 1 punct OST	SR Rezina	
Instituții Penitenciare – 13 puncte OST	Departamentul Instituțiilor Penitenciare	Echipa mobilă a ONG Inițiativa Pozitivă, Chișinău
Comrat- 1 punct OST	SR Comrat	Centrul PAS cu PAS, Cahul
Cahul – 1 punct OST	SR Cahul	
Municipiul Bălți – 1 punct OST	SCM Bălți	ONG “Tineri pentru dreptul la Viață”, Bălți
Edineț – 1 punct OST	SR Edineț	
Soroca- 1 punct OST	SR Soroca	
Fălești – 1 punct OST	SR Fălești	

Principalele rezultate

- 131 de persoane noi CDI au fost înrolate în TSO pe parcursul perioadei de raportare (bărbați 121, femei - 10; vârstă: toți cu vârsta mai mult de 25 ani) cu următoarea distribuție per punct OST: Chișinău – 26 CDI; Comrat – 7 CDI; Bălți – 22 CDI; Ungheni – 7 CDI; DIP – 25 CDI; Edineț – 13 CDI; Cahul – 2 CDI; Soroca – 2 CDI, Fălești – 23; Rezina – 4 CDI.
- 497 de CDI aflați în TSO la finele anului 2017;
- 63% reprezintă retenția în tratament de cel puțin 6 luni în ultimele 12 luni ;
- 107 pacienți au primit Metadona la domiciliu pe parcursul perioadei de raportare.
- 669 beneficiari ai TSO au fost acoperiți cu cel puțin un serviciu de către serviciile de suport psiho-social pe parcursul perioadei de raportare;
- 463 persoane aflate în TSO au beneficiat de cel puțin 3 servicii din pachetul de servicii descris în program ceea ce constituie 93,15%(date nevalidate din lipsa documentației primare);
- 71,64% dintre persoanele înrolate repetat în TSO au fost acoperite cu servicii de suport psiho-social(96 din 134);
- prin procedura managementului de caz (restabilirea documentelor, ajutor social, cazare temporară, pregătirea pentru programa de reabilitare, aderența la programa OST, etc.) au fost deschise 165 cazuri noi.
- 2,068 materiale informaționale distribuite de organizațiile neguvernamentale și 1,933 materiale informaționale distribuite de centrele de tratament TSO.

Activități orientate spre fortificarea serviciilor asigurarea sustenabilității

Suport tehnic pentru asigurarea durabilității

În cadrul componentului de asigurare a durabilității programului prin fortificarea colaborărilor intersectoriale și dezvoltarea cadrelor/mecanismelor necesare, pe parcursul anului 2017 a fost acordat suport tehnic Departamentului Instituțiilor Penitenciare pentru estimarea numărului de deținuți CDI - beneficiari ai programelor de reducere în penitenciare. Exercițiul a fost realizat în perioada mai – octombrie 2017. Pe data 23 octombrie 2017 raportul preliminar privind estimările realizate a fost remis membrilor grupului tehnic de lucru pe Prevenire a CNC HIV/TB pentru discuții și comentarii. Ca urmare s-a agreat următoarele cifre:

- mărimea estimată a grupurilor de deținuți CDI în secțiune - 900;
- mărimea estimată a grupurilor de deținuți CDI care circulă anual prin sistemul penitenciar- 1940.
- Numărul beneficiarilor programelor de reducere a riscurilor din numărul estimat al consumatorilor de droguri injectabile 1890 beneficiari.

Aceste cifre vor fi utilizate de către lucrătorii sistemului penitenciar pentru planificarea intervențiilor ulterioare.

Conform planului de lucru elaborat ca urmare a recomandărilor evaluării serviciului de tratament de substituție cu opiacee, în perioada de raportare a fost contractată asistența tehnică pentru actualizarea Protocolului clinic național privind tratamentul de substituție cu opiacee. În protocolul actualizat a fost inclus compartimentul de tratament cu Buprenorfină pentru diversificarea tratamentului. Protocolului actualizat a fost examinat și aprobat la ședința Comisiei Republicane științific-metodică de profil psihiatric și narcologic, la ședința catedrei de psihiatrie, narcologie și psihologie medicală, la ședința Asociației Obștești „Societatea Psihiatrilor, Narcologilor, Psihoterapeuților și Psihologilor Clinicieni din Republica Moldova”, la ședința de specialitate narcologie. În decembrie 2017 protocolul actualizat a fost prezentat la Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, și aprobat în ianuarie 2018.

În scopul asigurării sustenabilității serviciului de tratament de substituție cu opiacee după reducerea finanțării din partea Fondului Global, în noiembrie 2017 au fost organizate două vizite de studiu în Georgia la care au participat 24 persoane, medicii narcologi din punctele de TSO, directorii instituțiilor respective, reprezentanți ai Companiei Naționale de Asigurări în Medicină și ai Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale reprezentanți din organizațiile neguvernamentale care oferă suport psiho-social persoanelor aflate în tratament de substituție cu opiacee. În cadrul vizitelor participanții au făcut cunoștință cu diverse modele de prestare a TSO atât în sectorul public cât și în sectorul privat, au făcut cunoștință cu experiența Georgiei de trecerea de la finanțare de către Fondul Global a programelor de TSO la finanțare din surse publice cu practici bune și greșeli de evitat, inclusiv diverse modele de finanțare a serviciului de TSO.

Unul dintre obiectivele principale ale proiectului este consolidarea capacității comunităților și asigurarea durabilității programelor, prin dezvoltarea complexă a capacității instituționale de intervenție, prin planificarea și dezvoltarea leadership-ului în sectorul comunitar. În acest scop a fost contractată o echipă de specialiști din Ucraina care a acordat asistență tehnică personalului ONG-urilor prin realizarea instruirilor și oferirea suportului pentru:

1. „Buget advocacy” – instruirea, supervizarea și suportul pentru elaborarea Planului de buget advocacy precum și asistență tehnică privind implementarea lui. Instruirea a avut loc 20-22 februarie 2017
2. „Strângerea fondurilor la nivel local” – instruirea și suportul tehnic pentru elaborarea planului de strângere a fondurilor. Instruirea a avut loc pe 10-12 mai 2017.
3. „Business social” – instruirea și suportul tehnic pentru elaborarea și analiza Planului de business social. Instruirea a avut loc pe 12-14 iulie 2017.

La instruire au fost invitați reprezentanți din toate ONG-urile care activează în domeniul HIV.

Tot în scopul consolidării capacității comunităților și asigurarea durabilității programelor a fost oferită asistență tehnică pentru pregătirea asociațiilor obștești prestatoare de servicii de prevenire HIV în populațiile cu risc sporit de infectare pentru procedura de acreditare medicală a serviciilor prestate. În acest scop a fost analizat cadrul normativ în vigoare cu referire la cerințele înaintate de către Consiliul Național de Evaluare și Acreditare în Sănătate pentru acreditarea serviciilor de prevenire HIV prestate de către organizațiile neguvernamentale, a fost pregătit setul standard de documente pentru inițierea procedurii de acreditare, prestatorii de servicii au fost instruiți cu privire la cerințele și procedurile procesului de acreditare de către CNEAS. Către finele anului 2017 a obținut acreditare de stat pentru prestare de servicii de reabilitare pentru consumatorii de droguri injectabile o singură organizație „Inițiativa Pozitivă” și a depus dosarul pentru a primi acreditare ONG „Pas cu Pas regiunea sud”.

Capacitarea prestatorilor de servicii

În scopul creșterii calității serviciilor de prevenire oferite persoanelor care consumă droguri injectabile pe parcursul perioadei de raportare au fost desfășurate mai multe instruirii pentru capacitarea prestatorilor de servicii:

- 27 lucrători în teren au primit noțiuni de reducere a riscurilor în mai 2017.
- În trimestrul patru au fost organizate 4 cursuri de instruire la care au participat 118 persoane, lucrătorii în teren din organizațiile implementatoare de activități de profilaxie HIV pentru GRSI și îngrijire și suport pentru PHS. Instruire au fost în domeniul consilierii pre și posttestare HIV și utilizarea testelor rapide; un curs pentru utilizarea testelor rapide pe salivă și trei instruirii pentru utilizarea testelor rapide pe sânge capilar.
- Uniunea pentru prevenirea HIV și Reducerea Riscurilor a implementat un proiect, privind creșterea capacităților Centrului de Resurse în domeniul Reducerii Riscurilor. În cadrul acestui proiect au fost realizate activitățile:
 - evaluarea Planului Strategic pe domeniul Reducerii Riscurilor în cadrul unui atelier la care au participat 23 persoane, reprezentanții organizațiilor implementatoare de programe bazate pe strategia de reducere a riscurilor, reprezentanții UNAIDS și Fundației Soros Moldova;

- elaborarea Strategiei de dezvoltare a resurselor umane în cadrul PRR și aplicarea sistemului de pregătire și evaluare a personalului PRR în cadrul unui atelier de lucru (au participat 20 persoane);
- instruirea persoanelor resurse la nivel de PRR, fortificarea echipei de traineri naționali prin formarea de traineri locali. La atelier au participat 25 persoane.
- În scopul creșterii capacităților personalului care prestează servicii de TSO, în perioada 4-6 iulie 2017 a fost organizată o instruire comprehensivă privind tratamentul de substituție cu opiacee, inclusiv diversificarea tratamentului cu Buprenorfină cu asistență externă. La instruire au participat 56 persoane printre care medici narcologi din punctele de acordare a TSO și reprezentanții organizațiilor neguvernamentale care oferă suport psihosocial pacienților în TSO.
- În scopul creșterii capacităților personalului din organizațiile neguvernamentale a fost organizată o instruire a reprezentanților lor privind utilizarea datelor din Studiul Bio-comportamental de supraveghere de santinela pentru evaluarea activității organizațiilor și planificarea activităților de mai departe. La această instruire au participat 20 persoane din diferite ONG-uri care prestează servicii de prevenire pentru grupurile cu risc sporit de infectare HIV.

1.2. PROGRAME DE PREVENIRE PENTRU LUCRĂTOARELE SEXULUI COMERCIAL ȘI CLIENȚII ACESTORA

Programele de prevenire pentru lucrătoarele sexului comercial sunt îndreptate spre schimbare de comportament pentru lucrătoarele sexului comercial și clienții acestora. Acestea sunt implementate pe ambele maluri ale râului Nistru în 12 localități. Pe parcursul anului 2017 serviciile de prevenire au fost realizate exclusiv din sursele Fondului Global.

Serviciile oferite în cadrul componentului

- distribuirea de prezervative (la sediul organizației, prin intermediul lucrătorilor în teren, unități mobile);
- distribuirea de lubrifianți intimi pe bază de apă (la sediul organizației, prin intermediul lucrătorilor în teren, unități mobile);
- schimbul de seringi (la punctul de schimb de seringi, prin intermediul lucrătorilor în teren, unități mobile);
- activități de informare, educare și comunicare privind comportamente fără risc;
- organizarea grupurilor de suport reciproc;
- distribuirea de diverse consumabile specifice: pachete igienice, teste de sarcină, seturi ginecologice, produse de igienă personală, etc;
- distribuirea materialelor informaționale;
- testarea comunitară la HIV și acompaniere la instituțiile medicale de profil pentru confirmarea diagnosticului și încadrarea în tratament la necesitate;
- consiliere și referirea la CTV pentru HIV și hepatite;
- consilierea pentru prevenirea și testarea la ITS;
- consilierea, referirea și însoțirea la servicii medicale specifice pentru hepatite, TB, ITS, ARV;
- consiliere juridică;
- consiliere psihologică;
- consiliere pentru asistență socială.

Aria de acoperire

Serviciile de prevenire pentru LSC sunt implementate pe ambele maluri ale râului Nistru în 12 localități, după cum urmează: Chișinău, Bălți, Orhei, Ungheni, Cahul, Tiraspol, Slobozia, Bender, Râbnita, Camenca, Dubăsari și Grigoriopol. Pe parcursul anului 2017 serviciile de prevenire în rândul LSC s-au extins în alte trei localități noi (Camenca, Dubăsari și Grigoriopol).

Organizațiile implicate

Serviciile de prevenire în rândul LSC au fost oferite prin intermediul a 6 organizații neguvernamentale, 4 pe malul drept, 2 pe malul stâng. Tabelul de mai jos prezintă organizațiile implementatoare și teritoriile acoperite de fiecare organizație:

Organizații implementatoare	Teritorii acoperite
ONG „Reforme medicale” Chișinău	Chișinău
ONG “Tineri pentru Dreptul la Viață” Bălți	Bălți, Ungheni
ONG “Adolescentul”, Orhei	Orhei
ONG “Pas cu PAS”, Cahul	Cahul
ONG “Miloserdie”, Bender	Bender, Tiraspol, Slobozia, Grigoriopol
ONG „Trinity”, Râbnita	Râbnita, Camenca și Dubăsari

Principalele rezultate

- 5,620 LSC inclusiv 311 consumatoare de droguri injectabile (cu vârsta <25 -1,652, 25+ 3,968) au beneficiat cel puțin de două servicii din care unul este, obligatoriu, prezervativul;
- 676,943 prezervative distribuite (printre care prezervative simple, prezervative cu duritate sporită, prezervative masculine ultra subțiri și prezervative masculine cu lubrifiant aromat);
- 27,529 lubrifianți pe bază de apă distribuiți;
- 32,112 materiale informaționale distribuite.

1.3. PROGRAME DE PREVENIRE PENTRU BSB ȘI TG

Programele de prevenire pentru BSB și TG sunt îndreptate spre schimbare de comportament pentru bărbații care au relații sexuale cu alți bărbați. Aceste servicii sunt implementate pe ambele maluri ale râului Nistru în 4 localități: Chișinău, Bălți, Tiraspol și Bender. Pe parcursul anului 2017 programele de prevenire pentru BSB au fost realizate exclusiv din sursele Fondului Global.

Pachetul de servicii comprehensive oferite în cadrul componentului pentru BSB cuprinde:

- distribuirea de prezervative și lubrifianți (la sediul organizației, prin intermediul lucrătorului în teren, unități mobile);
- activități de informare, educare și comunicare privind comportamente fără risc;
- distribuirea materialelor informaționale;
- testarea comunitară cu utilizarea testelor rapide la HIV și acompaniere la instituțiile medicale de profil pentru confirmarea diagnosticului, și încadrarea în tratament la necesitate;
- consilierea, referirea și însoțirea la servicii medicale specifice pentru ITS, Hepatite, TB, ARV;
- organizarea grupurilor de suport reciproc;

- activități de instruire în vederea reducerii comportamentelor riscante pentru membrii comunității;
- activități de informare și sensibilizare pentru părinții persoanelor LGBT;
- activități de informare și sensibilizare pentru reducerea homofobiei în cadrul comunității;
- activități de informare și sensibilizare pentru lucrătorii din sistemul penitenciar;
- consiliere psihologică;
- consiliere juridică.

Aria de acoperire

Serviciile de prevenire pentru BSB și TG sunt implementate pe ambele maluri ale râului Nistru. În total pe parcursul anului 2017 au fost acoperite 4 localități, după cum urmează: Chișinău, Bălți, Tiraspol, Bender.

Organizațiile implicate

Serviciile de prevenire în rândul BSB și TG au fost oferite prin intermediul unei organizații neguvernamentale – CI GenderDoc-M, Chișinău.

Principalele rezultate

- 3,636 BSB(cu vârsta <25-1,553, 25+ - 2,083) au beneficiat cel puțin de două servicii, dintre care unul este, obligatoriu, prezervativul sau lubrifiantul;
- 71,719 prezervative distribuite;
- 8,153 tuburi și 62,843 plicuri de lubrifianți distribuite;
- 5,051 materiale informaționale distribuite.

Activități orientate spre fortificarea serviciilor de asigurare a sustenabilității

Capacitarea prestatorilor de servicii și informarea comunității

În scopul creșterii cunoștințelor privind comportamentele cu risc pentru sănătate și prevenirea lor au avut loc o serie de sesiuni informative pentru comunitatea LGBT și TG la care au participat 156 persoane. În cadrul sesiunilor au fost abordate temele: testarea voluntară la HIV, hepatite și ITS, profilaxia infecțiilor sexual transmisibile, tradițiile sănătății, alcoolul și urmările abuzului, stresul emoțional, metode de depășire a stresului, etc. În scopul îmbunătățirii relațiilor și acceptabilității persoanelor BSB și TG de către rude a fost organizat un curs de instruire pentru părinți și copii LGBT la care au participat 20 părinți și 13 copii.

Testarea comunitară în rândul grupurilor cheie (CDI, LSC, BSB)

Pentru a crește accesul grupurilor cu risc sporit de infectare HIV (CDI, LSC și BSB) la serviciile de consiliere și testare la HIV, pe parcursul anului 2017 a continuat prestarea acestor servicii de către ONG-urile implicate în activitățile de prevenire HIV pentru aceste grupuri. În acest scop, organizațiile neguvernamentale care lucrează cu grupurile cheie au oferit servicii de testare comunitară în bază de teste rapide pe salivă. Pe parcursul anului 2017, ONG-urile au oferit testare rapidă la HIV. Din totalul de 4,258 persoane testate, 74 persoane au avut un rezultat preliminar pozitiv la testul HIV și 53 din ei au ajuns în sistemul medical pentru teste de confirmare. Organizațiile continuă să lucreze cu persoanele care încă nu au ajuns în sistemul medical pentru confirmare.

OBIECTIVUL II. ASIGURAREA ACCESULUI UNIVERSAL LA SERVICII COMPREHENSIVE DE TRATAMENT, ÎNGRIJIRE ȘI SUPORT HIV

2.1. CONSILIERE ȘI SUPORT PSIHOSOCIAL ȘI ADERENȚA LA TRATAMENT ARV

Activitățile din cadrul acestui obiectiv se axează pe asigurarea intervențiilor menite să acorde suport psiho-social în vederea îmbunătățirii înrolării și menținerii în supraveghere medicală și tratament antiretroviral. Acest obiectiv este realizat prin îmbinarea activităților implementate de către sectorul guvernamental și complementarea cu servicii psihosociale și suport realizate de către organizațiile neguvernamentale. Menționăm creșterea substanțială a resurselor financiare alocate din bugetul de stat pentru achiziționarea medicamentelor ARV și susținerea financiară în continuare a Centrelor Sociale Regionale din sursele bugetului de stat.

Activitățile de îngrijire și suport sunt realizate la nivel regional de către 4 Centre Sociale Regionale, care activează în strânsă colaborare cu ONG-urile, care prestează servicii pentru persoanele infectate cu HIV și rudele acestora la nivel teritorial, de comunitate.

Serviciile oferite de către organizații în suportul persoanelor cu HIV

- consiliere socială;
- consiliere psihologică;
- consiliere privind aderența la TARV;
- consiliere de la egal la egal;
- consiliere medicală,
- activități în grup de ajutor reciproc;
- distribuirea materialelor informaționale și a consumabilelor (prezervative);
- servicii de spălătorie, recuperare fizică;
- acompaniere către serviciile medicale și de asistentă socială;
- vizite la domiciliu și la spital;
- testare rapidă la HIV pentru parteneri;
- managementul de caz al persoanei cu HIV.

Aria de acoperire

Serviciile de îngrijire și suport pentru PTH sunt implementate în sectorul civil și penitenciar, pe ambele maluri ale râului Nistru și sunt acoperite toate teritoriile administrative.

Organizațiile implicate

Serviciile de îngrijire și suport pentru PTH au fost oferite prin intermediul a 4 Centre Sociale Regionale și 9 organizații neguvernamentale. Tabelul de mai jos prezintă Centrele regionale cu organizațiile implementatoare din fiecare teritoriu cu care conlucrează și teritoriile acoperite de fiecare dintre ele:

Organizații implementatoare la nivel regional	Organizații implementatoare la nivel local	Teritorii acoperite
CSR „Renașterea”, Chișinău împreună cu ONG Inițiativa Pozitivă și ONG Credința	ONG Inițiativa Pozitivă, Chișinău	Mun. Chișinău Ialoveni, Anenii Noi, Soroca și Instituțiile penitenciare nr: 3-Leova, 4-Cricova, 6-Soroca, 7-Rusca, 9-Pruncul, 15-Cricova, 16-Pruncul, 18-Brănești, 11-Bălți, 13-

		Chișinău.
	AO „Credința”, Chișinău	Criuleni, Călărași, Căușeni, Rezina, Ștefan Vodă.
	AO „Centrul Regional pentru Politici Comunitare”, Chișinău	Strășeni, Hâncești, Orhei, Telenești, Ungheni, Nisporeni.
CSR „Viață cu Speranță”, Bălți împreună cu AO „Respirația a Doua pentru Oamenii în Etate și Inactivi”		Mun. Bălți
	AO „Respirația a Doua pentru Oamenii în Etate și Inactivi”	Dondușeni, Fălești, Șoldănești, Edineți, Otaci, Glodeni, Sângerei, Briceni, Drochia, Ocnița.
	AO „Credința Nord”	Florești și Râșcani.
CSR ”Împreună pentru Viață”, Comrat		Comrat, Ceadâr-Lunga, Cimișlia, Taraclia, Basarabeasca.
	AO „Pas cu Pas Regiunea Sud”, Cahul	Vulcănești, Cahul, Leova, Cantemir.
CSR Tiraspol în colaborare cu ONG „Zdorovoe Budushee”		Mun. Tiraspol
	ONG „Zdorovoe Budushee”, Tiraspol	Slobozia, Grigoriopol, Dubăsari.
	ONG „Triniti”, Rîbnița	Rîbnița și Camenca.
	ONG „Miloserdie”, Bender	Bender

Principalele rezultate

- 4,425 persoane acoperite pe parcursul perioadei de raportare;
- 636 persoane au beneficiat pentru prima data de serviciile de suport;
- 3,272 (93% din cei acoperiți) cazuri deschise prin procedura managementului de caz;
- 72.2% dintre pacienții în TARV problematici au fost acoperiți de serviciile de suport;
- 25,199 consultații individuale la CSR și 24,456 consultații individuale de către ONG;
- 12,657 consultații cu aspect social și de la egal la egal la CSR și 10,236 în cadrul ONG;
- 9,329 consultații privind aderența la TARV la CSR și 11,936 în cadrul ONG;
- 2,021 consultații psihologice la CSR și 1,432 în cadrul ONG;
- 834 alte consultații la CSR și 858 în cadrul ONG (consultații juridice, linia verde, activități cu copii, etc);
- 382 activități în grup, la care au participat 765 persoane la CSR;
- 1,075 activități de grup, la care au participat 957 persoane în cadrul ONG;

Adițional se implementează un proiect orientat spre prestarea serviciilor de îngrijire paliativă persoanelor cu HIV/SIDA în mun. Chișinău și Bălți, realizat de către Fundația Filantropică Medico-Socială Angelus Moldova. Pe parcursul perioadei de raportare au beneficiat de îngrijiri paliative 126 pacienți. În cadrul proiectului, echipele medicale din cele două municipii au realizat: în Chișinău – 946 vizite la domiciliu; în Bălți – 1984 vizite la domiciliu.

2.2. STUDII CA PARTE A SISTEMULUI DE MONITORIZARE ȘI EVALUARE

Pe parcursul perioadei raportate, în conformitate cu planul de Monitorizare și Evaluare a Programul Național HIV, a fost desfășurat Studiului integrat de supraveghere bio-comportamentală în rândul populațiilor cheie (IBBS). În anul 2017 a fost finisată colectarea de date în rândul CDI din Tiraspol și Bălți, LSC din Chișinău, BSB din Bălți; au fost procesate toate chestionarele și s-a efectuat analiza statistică a datelor obținute. Datele pentru indicatorii de impact și outcome sunt:

Locația	CDI		LSC		BSB	
	prevalența HIV	%CDI care au raportat utilizarea echipamentului steril la ultima injectare	prevalența HIV	% LSC care au utilizat prezervativul la ultimul contact sexual comercial	prevalența HIV	% BSB care au utilizat prezervativul la ultimul contact homosexual anal.
Chișinău	13.9%	99.1%	3.9%	88.2%	9%	61.2%
Bălți	17%	97.7%	22.3%	85.9%	4.1%	60.8%
Tiraspol	29.1%	99.2%	...		...	...
Râbnita	22.2%	100%	...		...	...

În perioada de raportare a fost elaborat raportul narativ al studiului în baza datelor analizate statistic.

În același timp, a avut loc colectarea de date în cadrul studiului calitativ în rândul grupurilor cu risc sporit de infectare. Datele au fost analizate și prezentate în formă de raport constatat. Aceste date sunt prezentate în concordanță cu rezultatele studiului cantitativ pentru explicarea anumitor comportamente, fenomene.

În cadrul componentului de asigurare a durabilității programului prin fortificarea colaborărilor intersectoriale și dezvoltarea cadrelor/mecanismelor necesare, în perioada de raportare a fost efectuată estimarea mărimii populațiilor cheie. Pentru realizarea exercițiului au fost utilizate datele din statistica administrativă, datele de evidență din cadrul programelor de prevenire și datele multiplicatorilor generați din studiul bio-comportamental în rândul grupurilor cheie. Rezultatele estimărilor au fost discutate și agreeate la ședința comună a grupurilor tehnice de lucru pe prevenire HIV și monitorizare și evaluare TB/HIV din 12 aprilie 2017. Rezultatele estimărilor sunt următoarele:

Regiunea	CDI	LSC	BSB
Chișinău	7200	4200	6500
Bălți	5000	2700	1200
Malul drept	26100	17800	13000
Tiraspol	2500	----	1100
Râbnita	2000	----	----
Malul stâng	10800	3500	4100
Republica Moldova	36900	2300	17100

Aceste cifre vor fi utilizate de către Programul Național și actorii interesați pentru planificarea activităților de prevenire în grupurile cheie.

OBIECTIVUL III. CONSOLIDAREA CAPACITĂȚILOR COMUNITĂȚII ȘI ASIGURAREA SUSTENABILITĂȚII PROGRAMULUI.

Activitățile din cadrul acestui obiectiv se axează pe asigurarea intervențiilor menite să consolideze comunitatea în aspect de leadership, să fortifice anumite platforme de colaborare și să îmbunătățească competența juridică a comunității.

3.1. FORTIFICAREA SISTEMULUI COMUNITAR

3.1.1. Consolidarea capacităților instituționale, planificare și dezvoltare de leadership în sectorul comunitar

În vederea dezvoltării rolului și consolidării capacităților reprezentanților populațiilor cheie afectate și a comunităților, organizațiilor și rețelelor comunitare în planificarea, livrarea, monitorizarea și evaluarea serviciilor și activităților, pe parcursul perioadei de raportare membrii comunității au participat la mai multe evenimente/vizite de studiu internaționale:

1. Vizita de studiu în Ucraina, orașele Kiev și Poltava. Au participat 8 persoane reprezentanți ai ONG active în domeniul HIV. Scopul vizitei a fost familiarizarea cu sistemele de M&E HIV în Ucraina, tehnologiile inovatoare, sistemele electronice de achiziții publice.
2. Vizita de studiu în Grecia, Athena la organizația „My Check Point”. Au participat 5 persoane din organizațiile care lucrează în special cu grupul BSB. Scopul vizitei a fost schimbul de experiență de lucru cu grupurile cu risc sporit de infectare HIV, în special dezvoltarea programului de voluntariat în cadrul organizației.
3. O persoană a participat la instruirea internațională cu tema „Art-terapia: diversitatea abordărilor” care a avut loc în Rusia, orașul Sanct-Petersburg.

În perioada 27-29 noiembrie 2017 la Chișinău s-a desfășurat cea de-a VI-a ediție a Conferinței Naționale HIV/SIDA. Scopul conferinței a fost de a unifica eforturile tuturor actorilor responsabil pentru atingerea obiectivelor „90-90-90”. La conferință au participat reprezentanți din diverse structuri guvernamentale, organizații neguvernamentale, organizații internaționale și invitați din alte state.

În scopul fortificării și sporirii capacităților organizațiilor active în domeniul HIV/SIDA au fost organizate două instruirii la care au participat 54 persoane din diverse organizații.

Asistență tehnică pentru dezvoltarea capacităților organizaționale

În scopul fortificării capacităților sub-recipientului responsabil de fortificare capacităților comunitare și eliminarea barierelor legale de acces la servicii pentru grupurile cheie a fost elaborat un plan de dezvoltare organizațional în primul an de proiect. În perioada de raportare a fost efectuat auditul organizațional independent. Raportul de audit organizațional reflectă aspectele legate de structura organizațională și respectarea ei; corespunderea obiectivelor strategice cu viziunea, misiunea și prioritățile organizației; prezența instrumentelor de comunicare interpersonală a colegilor și interdepartamentală; politica de personal a organizației și corelarea ei cu documentele de bază aprobate de organele de conducere a organizației; prezența instrumentelor de control al implementării planului programului; disponibilitatea planului de monitorizare.

Consolidarea Centrului de Resurse în Reducerea Riscurilor

Este o activitate menită să crească capacitatea Rețelei Naționale în domeniul Reducerii Riscurilor și să sporească angajamentul instituțiilor publice în susținerea programelor de

reducere a riscurilor. Responsabil de implementarea acestui component este Asociația Obștească „Uniunea pentru prevenirea HIV și Reducerea Riscurilor”.

Activitățile oferite în cadrul proiectului:

- Oferirea de consultanță, instruire/workshop-uri pentru organizațiile membre UORN. În cadrul acestei activități, în perioada de raportare au fost organizate trei ateliere de lucru în cadrul cărora fost revizuit „Planului strategic al programelor de reducere a riscurilor pentru anii 2015-2018”, a fost elaborat „Planul strategic de dezvoltare a comunității CDI din clienții PRR” și a fost elaborată „Strategia de dezvoltare a resurselor umane”.
- Realizarea instruirilor pentru comunitatea persoanelor consumatoare de droguri, activiști și lideri ai grupurilor de inițiativă din: Bălți, Dondușeni, Fălești, Ungheni, Chișinău, realizate în cadrul ședințelor Comitetului Consultativ Național al clienților PRR, la subiectele: *Profilaxia Tuberculozei, Profilaxia HIV, Prevenirea Violentei în bază de gen și Team building*.
- Coordonarea vizitei de studiu a unei echipe de specialiști din Kazahstan în a cunoaște ONG implementatoare de PRR (13-15 iunie)
- În perioada de raportare Centrul de resurse în reducerea riscurilor, cu implicarea comunității a colectat date pentru:
 1. *Evaluarea calității serviciilor oferite în cadrul programelor de reducere a riscurilor.*
 2. *Evaluarea dimensiunii de gen în cadrul organizațiilor implementatoare a programelor de reducere a riscurilor.*
- În decursul perioadei de raportare, a fost realizată o **Ședință cu coordonatorii PRR cu privire la problematica** gender, care s-a desfășurat la 23 mai, anul curent în incinta Summit Events, Chișinău. Ședința a avut drept scop prezentarea rezultatelor obținute în urma utilizării *instrumentului de Evaluare a dimensiunii de gen în cadrul organizațiilor implementatoare a programelor de reducere a riscurilor* și lucrul asupra Planurilor individuale de dezvoltare gender a organizației.
- Realizarea ședințelor de asistență tehnică în teritoriu pentru elaborarea Planurilor individualizate de acțiuni gender, rezultat al procesului de *Evaluare a dimensiunii de gen în cadrul organizațiilor implementatoare a programelor de reducere a riscurilor*.
- În decursul perioadei de raportare, a fost realizată o ședință cu coordonatorii PRR cu privire la subiectul de gender. Ședința a avut drept scop prezentarea rezultatelor obținute în urma utilizării instrumentului de Evaluare a dimensiunii de gen în cadrul organizațiilor implementatoare a programelor de reducere a riscurilor și lucrul asupra Planurilor individuale de dezvoltare gender a organizației.
- Organizarea și suport în realizarea activităților dedicate:
 - Zilei Internaționale de Comemorare a persoanelor decedate de SIDA, a treia duminică din luna mai.
 - Zilei Internaționale de Combatere a Criminalității și Traficului Illicit de Droguri - 26 iunie – dialog social “Alternative la pedeapsa cu închisoare pentru consumatorii de droguri”, în cadrul campaniei sociale “Împreună pentru Viață!”.
 - Zilei Mondiale de Combatere a SIDA – 1 decembrie.
- Menținerea și actualizarea site-ului web al UORN (<http://uorn.md/>), ca resursă pentru angajații implementatori ai proiectelor de Reducere a Riscurilor. Elaborat în anul 2015, la moment este utilizat activ ca resursă pentru angajații implementatori ai proiectelor

de Reducere a Riscurilor, drept resursă informațională veridică în domeniile: consumului de drog, prevenirea HIV, cât și altă informație ce ține de politicile sociale, studii și sondaje în domeniu. Pentru a oferi mai multă vizibilitate Programelor de Reducere a Riscurilor din Republica Moldova și organizațiilor care le implementează, echipa Centrului de Resurse a colectat datele necesare și în comun cu Campania de design, selectată în baza concursului deschis, a elaborat conceptul. În baza acestuia au fost create 5 pagini adiționale (cu conexiune directă cu site-ul organizației) – format card vizită, care prezintă informație detaliată despre 5 ONG ce asigură servicii grupurilor cu risc sporit de infectare din 15 orașe din țară.

- Biblioteca - resursă pentru organizațiile și specialiștii ce activează în domeniul Reducerii Riscurilor. UORN a beneficiat de cărți și foi volante oferite de Alianța Internațională pentru HIV/SIDA din Ucraina (<http://www.aidsalliance.org.ua/>) și Rețeaua Eurasiatică de Reducerea Riscurilor (EHRN - <http://www.harm-reduction.org/>).
- În perioada de raportare au fost organizate instruirii de formare a echipelor de formatori naționali în domeniile:
 - ToT „Universal prevention” (16 persoane)
 - ToT „Life with HIV” (20 persoane)
 - ToT în dezvoltarea potențialului IGP (25 persoane)În cadrul acestei activități au fost elaborate și materialele metodologice pentru echipa de traineri naționali și pentru participanții la instruirii:
 - *Ghidul trainerului în domeniul Prevenirea Universală,*
 - *Ghidul trainerului în domeniul Viața cu HIV, și*
 - *Manualul Participantului în domeniul Prevenirea Universală și în domeniul Viața cu HIV.*
 - multiplicarea *Instrucțiunii metodice cu privire la intervenția Poliției în prevenirea și controlul infecției HIV în mediul grupurilor cu risc sporit de infectare,* la solicitarea IGP.
 - elaborarea și multiplicarea a trei materiale adiționale ce țin de domeniul reducerea riscurilor și profilaxia HIV: broșura "Colaborarea poliției", broșura "HIV/SIDA" și broșura "Siguranța personală".

Accreditarea ONG-urilor care prestează servicii de suport psihosocial pentru furnizarea de servicii sociale comunităților KAP.

În scopul realizării acestei sarcini pe data de 18 aprilie 2017 a fost aprobată Hotărârea Guvernului cu privire la aprobarea Regulamentului-Cadru privind organizarea și funcționarea serviciului social integrat pentru persoanele dependente de substanțe psihoactive și pacienții în terapia de substituție cu opiacee. În perioada de raportare au fost elaborate un șir de documente necesare pentru acreditare. Către finele anului 2017 a primit acreditarea de stat AO „Inițiativa Pozitivă”. În decembrie 2017 a depus dosarul de documente la Serviciul de Acreditare de Stat ONG „Pas cu pas regiunea sud”. Alte trei organizații au manifestat interes și au solicitat suport tehnic privind pregătirea pentru acreditare.

3.1.2. Pledoarie pentru responsabilizare socială

În scopul promovării activităților de reducere a riscurilor, reducere a stigmatizării și sensibilizarea populației pe parcursul perioadei de raportare au fost desfășurate Campanii social-informative în contextul zilelor comemorative, după cum urmează:

1. „Zero Discriminare”, prilejuită Zilei Internaționale Anti-Discriminare, desfășurată cu sloganul: „Fă-te auzit! Pledează pentru zero discriminare!”, marcată anual pe data de 1 martie. Perioada de desfășurare: 20 februarie – 31 martie 2017.
2. „Să învingem SIDA împreună!”, prilejuită Zilei Internaționale de comemorare a persoanelor decedate de SIDA. Perioada de desfășurare: 01 mai – 10 iunie 2017.
3. „Împreună pentru viață!”, prilejuită Zilei Internaționale de combatere a Criminalității și Traficului Illicit de Droguri – 26 iunie. Perioada de desfășurare: 20 iunie – 03 iulie 2017.
4. „Te privește! Privește pe fiecare!”, cu sloganul „Să învingem SIDA împreună!”, prilejuită Zilei Mondiale de Combatere a SIDA, marcată anual la data de 1 decembrie. Perioada de desfășurare: 25 noiembrie – 10 decembrie 2017.

Totodată, pe parcursul perioadei de raportare au fost organizate un șir de activități de lobby și pledoarie prin intermediu unor mese rotunde/ședințe de lucru cu participarea comunității la nivel central și local (raional) care au avut drept scop sporirea angajamentului autorităților publice, îmbunătățirea relațiilor cu APL, serviciile de sănătate și cele sociale, societatea civilă și alți actori relevanți în vederea responsabilizării, sustenabilității și îmbunătățirea continuă a răspunsului la HIV.

În cadrul activității de responsabilizare pentru clienții programelor de reducere a riscurilor a fost oferită asistență tehnică specifică pentru organizațiile implementatoare de programe în reducerea riscurilor (PRR) din Bălți, Dondușeni, Fălești, Ungheni, Tiraspol și Chișinău în dezvoltarea și suportul grupelor de inițiativă create din clienții PRR, reprezentanții comunității persoanelor consumatoare de droguri injectabile. Astfel, asistenții pentru activități regionale, din cadrul Centrului de Resurse au realizat 38 sesiuni/ședințe de instruire cu grupele de clienți ai PRR, cu implicarea a 424 participanți, dintre care 351 reprezentanți ai grupurilor de inițiativă ale CDI (259 de bărbați și 92 femei). Pe parcursul anului 2017 au fost consolidate 6 grupuri de inițiativă în Bălți, Chișinău, Tiraspol, Fălești, Ungheni și Dondușeni.

3.2. ELIMINAREA BARIERELOR LEGALE DE ACCES LA SERVICII A PTH ȘI POPULAȚIILOR CHEIE AFECTATE

Servicii de asistență juridică pentru populațiile cheie

Pe parcursul anului 2017 Institutul Drepturilor Omului din Moldova (IDOM) prin intermediul a 5 avocați, au continuat să asigure asistență juridică/litigare gratuită persoanelor care trăiesc cu HIV/SIDA și familiilor acestora și populațiilor cheie (CDI, LSC, BSB) inclusiv în regiunea transnistreană.

Avocații oferă suport la distanță și în teren efectuând vizite regulate la Centrele Sociale Regionale, Centrele care oferă suport psihosocial pentru PTH și organizațiile care oferă servicii de Reducere a Riscurilor, în baza unui orar prestabilit pentru fiecare lună și trimestru. Asistența solicitată din partea beneficiarilor ține de probleme de ordin legal, civil (inclusiv divulgarea statutului HIV), administrativ.

Pe parcursul anului 2017 avocații au oferit 559 consultații juridice pentru 390 persoane, inclusiv 117 din regiunea transnistreană, dintre care:

Persoane cu statut HIV-pozitiv	245
Persoane cu statut HIV-pozitiv care sunt foști CDI	1

Persoane cu statut HIV-pozitiv care ar fi și CDI	19
CDI	86
Persoane în tratament de substituție cu opiacee	17
Persoane cu statut HIV-pozitiv, CDI și BSB	1
Persoane care ar fi CDI în TSO	4
Persoane cu statut HIV-pozitiv în TSO	2
BSB	2
Persoane cu statut HIV-pozitiv care sunt LSC	3
LSC	7
Persoane BSB cu statut HIV-pozitiv	2
Persoane cu statut HIV-pozitiv care sunt CDI în TS	1
Total:	390

Monitorizarea respectării drepturilor legale la nivel de comunitate

Pentru a susține monitorizarea bazată pe comunitate și promovarea respectării drepturilor omului, litigatorul care coordonează echipa de avocați, asigură selectarea și litigarea strategică a cazurilor legate de încălcarea drepturilor omului ale PTH și populațiilor cu risc sporit de infectare de pe ambele maluri ale râului Nistru.

În cadrul programului de litigare, în perioada de raportare au fost preluate 22 cazuri de încălcare a drepturilor persoanelor din populațiile cheie. 4 cazuri au fost finalizate, iar restul 18 sunt în derulare. Cazurile litigate țin de:

- Încălcarea dreptului la viață privată și la confidențialitatea datelor cu caracter medical de către instituția medicală, acordarea asistenței medicale necalificate și în volum insuficient.
- Încălcarea dreptului la proprietate a beneficiarului.
- Încălcarea dreptului la viața privată a consumatorilor de droguri, pe motiv de existență a unor norme discriminatorii în Codul Familiei.
- Obligatoritatea prezentării certificatului medical privind rezultatul testului la markerii HIV în vederea obținerii permisului de ședere ar constitui o ingerință în viața privată, deoarece această informație este colectată în regiunea transnistreană nejustificat.
- Consultație juridică în procedura de primire a refuzului în eliberare a cazierului juridic din cauza unor dosare penale, care sunt pierdute de instituțiile abilitate.
- Legalizarea dreptului de a locui în imobil. Conectarea la rețelele electrice și apă.
- Încălcarea dreptului la viață privată și de familie de către Serviciul grăniceri din Federația Rusă, prin interzicerea intrării și șederii permanente pe teritoriul acestei țări, pe motiv că persoana este cu statut HIV.
- Încălcarea dreptului pacientului la sănătate, prin refuzul neîntemeiat de a beneficia de tratamentul de substituție cu Metadonă.
- Ingerință în viața privată, limitarea dreptului la educație inclusiv și discriminare pe criteriul HIV.
- Încălcarea de către organele de poliție a prevederilor legale care garantează respectarea dreptului la securitatea și confidențialitatea datelor personale privitoare la starea de sănătate.
- Norma juridică prevede testarea obligatorie la markerii HIV în cazul angajării la muncă pentru anumite categorii de salariați.
- Includerea infecției HIV în lista maladiilor care împiedică instituirea custodiei și tutelei asupra copiilor, precum și adopția unui copil.

INDICATORII DE PERFORMANȚĂ AI PROGRAMULUI

Pentru anul 2017 performanța medie a indicatorilor de proces este de 90.88% (la calcularea mediei, indicatorii individuali sunt setați la un scor maxim de 120) și media indicatorilor Top 10 este de 106,25%.

La 31 decembrie 2017, din 8 indicatori raportabili în baza cărora se măsoară performanța programului, țintele au fost depășite pentru 4 indicatori, pentru 2 indicatori au fost substanțial atinse, unul a fost atins suficient și unul insuficient atins. Ultimul rating acordat de Fondul Global grantului HIV implementat de Centrul PAS atribuit pentru anul 2016 este A1.

	Indicatori	Țintă	Rezultat	Statut/gradul de atingere a Țintelor
Impact	HIV I-11: Procentul consumatorilor de droguri injectabile care trăiesc cu HIV	15%	13,9%	
	HIV I-9a: Procentul bărbaților care fac sex cu bărbați care trăiesc cu HIV	6%	9,0%	
	HIV I-10: Procentul lucrătoarelor sexului comercial care trăiesc cu HIV	12%	3,9%	
	HIV I-4: Mortalitatea asociată cu SIDA la 100,000 populație	3,06%	3,6%	
Rezultat	HIV O-6: Procentul consumatorilor de droguri care raportează utilizarea echipamentului steril la ultima injectare	99%	99,1%	
	HIV O-5: Procentul lucrătoarelor sexului comercial care raportează utilizarea prezervativului cu cel mai recent client	90%	88,2%	
	HIV O-4a: Procentul bărbaților care fac sex cu bărbați care raportează utilizarea prezervativelor la ultimul contact sexual anal cu un partener bărbat	60%	61,2%	
	HIV O-1: Procentul adulților și copiilor cu HIV care sunt în tratament ARV la 12 luni după inițiere	85%	83,3%	
Proces	KP-1d: Procentul consumatorilor de droguri injectabile (CDI) acoperiți cu servicii în cadrul programelor de prevenire HIV - pachet de servicii definit	60%	61%	*
	KP-5: Procentul persoanelor care au beneficiat de tratament de substituție cu metadonă care s-au aflat în tratament timp de cel puțin 6 luni	70%	63%	

Numărul consumatorilor de droguri care au inițiat tratamentul de substituție cu metadonă	170	131	
KP-1c: Procentul lucrătoarelor sexului comercial (LSC) acoperite cu servicii în cadrul programelor de prevenire HIV - pachet de servicii definit	61%	88%	*
KP-1a: Procentul bărbaților care fac sex cu bărbații (BSB) acoperiți cu servicii în cadrul programelor de prevenire HIV - pachet de servicii definit	45%	51%	*
Proporția persoanelor noi testate la HIV cu rezultat pozitiv, înrolate în servicii de îngrijire (pre-TARV sau TARV) de către ONG-uri.	> 80%	72%	
Numărul ONG-lor prestatoare de support psiho-sociale, acreditate de stat pentru prestarea serviciilor sociale populațiilor cheie afectate (PTHIV, CDI etc.)	66,7%	16,7%	
Numărul de cazuri de încălcare a drepturilor PTH inițiate pentru litigare strategică	20	22	*

*cota maximă luată în calcul pentru medie este de 120%

	>100%
	90%-100%
	60%-89%
	< 59%

UTILIZAREA FONDURILOR

Până la 31 decembrie 2017, Centrului PAS i-au fost debursate de către Fondul Global 8,282,010 Euro. Rata cumulativă a debursării este de 100 % (figura 1).

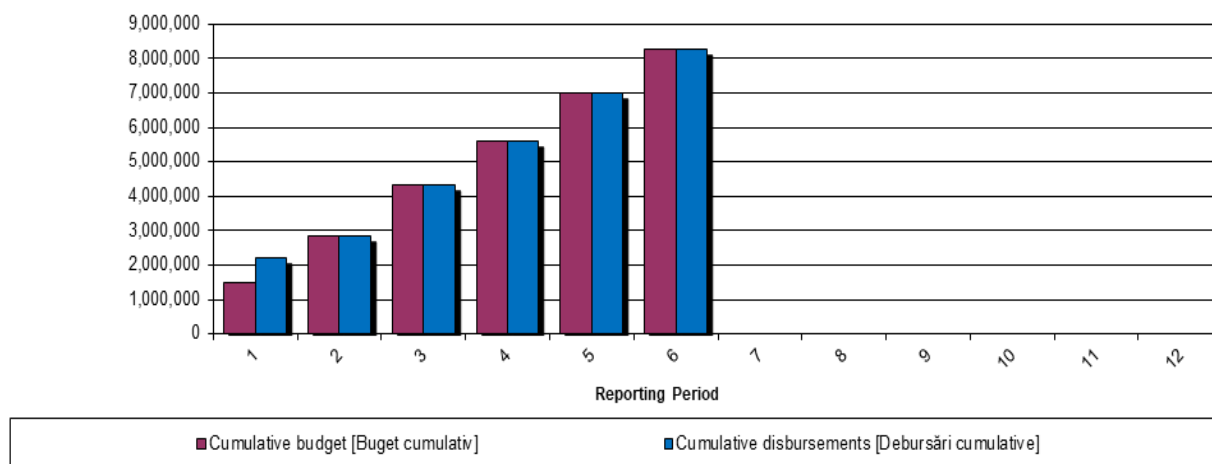

Figura 1. Bugetul și debursările de către Fondul Global (€) în perioada de raportare P6.

Rata de absorbție pentru perioada raportată este de 103% (actual: 2,746,328/budget: 2,664,899) din bugetul anual. Rata cumulativă de absorbție din debursare (cheltuieli la nivel de PR & SR) la data de 31 decembrie 2017 este de 99,2% (Actual 8,215,751/Debursat 8,282,010).

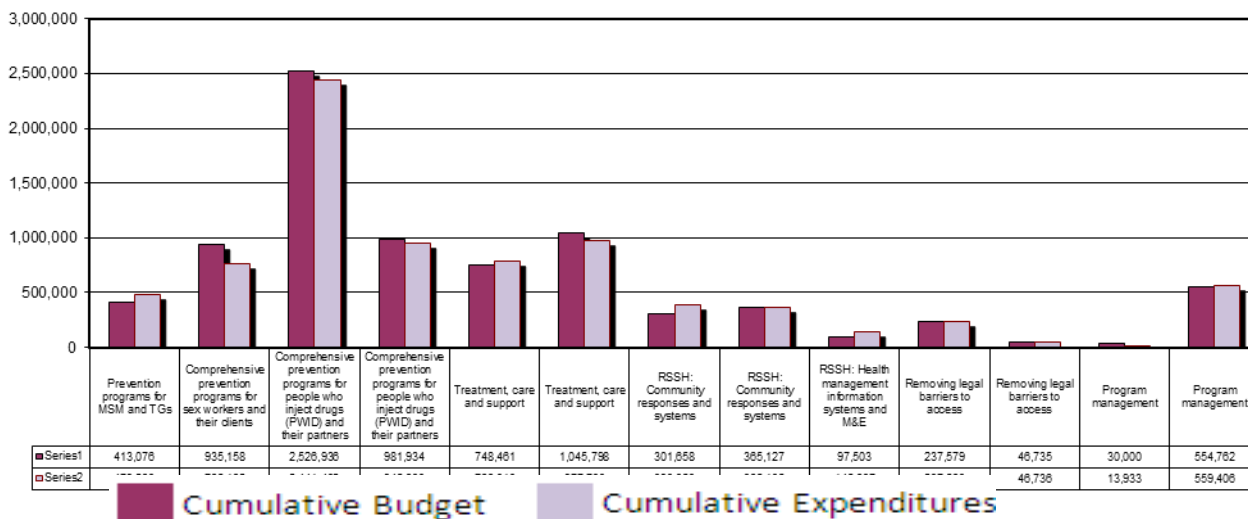

Figura 2. Bugetul și cheltuielile actuale după obiectivele Grantului (€) în perioada de raportare P6.

Legătura dintre performanța financiară și programatică: pentru perioada raportată, performanța medie a tuturor indicatorii este de 90,88% și performanța financiară la finele anului 2017 este de 99,2% ceea ce demonstrează consistență între performanța programatică și cea financiară.